

چرا ایران شرق را به غرب ترجیح می دهد؟

مسیر فعلی سیاست‌های ترامپ موجب کاهش قدرت رهبری آمریکا در سطح جهان خواهد شد و مجموعه روندها می‌تواند به سلطه شش دهه آمریکا در خاورمیانه پایان دهد.

۲۰ شهریور ۱۳۹۷ - ۱۱:۱۰ | بین الملل | دیپلماسی ایران | آمریکا |

به گزارش خبرگزاری تسنیم، سید حسین موسویان، مذاکره کننده سابق هسته‌ای ایران و پژوهشگر دانشگاه پرینستون آمریکا مقاله ای در لوبلاگ نوشته است که در ادامه می‌آید:

در حالیکه فاز نظامی بحران سوریه به پایان نزدیک می‌شود، سران روسیه، ایران و ترکیه در نشست تهران بر حق تعیین سرنوشت سوریه توسط مردم این کشور و از طریق انتخاباتی فراگیر، آزاد و عادلانه تاکید کردند. آنها همچنین توافق کردند تا به همکاری مشترک خود تا نابودی کامل گروه‌های تروریستی تعیین شده توسط سازمان ملل در سوریه همچون داعش و القاعده و جبهه النصره ادامه دهند.

وقتی که بحران سوریه در سال 2011 آغاز شد کشورهای عضو ائتلاف آمریکا همچون عربستان از تمام ظرفیت خود برای حذف بشار اسد استفاده کردند. لکن همکاری مشترک روسیه و ایران برای حفظ حکومت سوریه مانع موفقیت ائتلاف آمریکا شد. با پیوستن آنکارا به محور مسکو-تهران، پیروزی اسد در جنگ شش ساله نزدیک شده است. اگر مثلث روسیه، ایران و ترکیه در مورد سوریه موفق شود، این مثلث می‌تواند نقش اساسی برای مدیریت بحران‌های دیگر منطقه ایفاء کند.

روابط روسیه و ایران هیچگاه تا این حد نزدیک نبوده است. تلخ ترین دوران تاریخ معاصر ایران در 200 سال گذشته، تصرف سرزمین‌های ایران شامل: کل قفقاز، دریای خزر، مرو، سمرقند، بخارا، ایروان، نخجوان و تاجیکستان توسط روس‌ها در دوران پادشاهان فتحعلی‌شاه و ناصرالدین شاه است. پس از جنگ جهانی دوم نیز روسیه با تشکیل و هدایت حزب کمونیستی توده و فرقه دموکرات در آذربایجان، سعی در تجزیه ایران داشت.

روابط ایران و آمریکا با دوستی آغاز شد و در مقاطعی از تاریخ گذشته، مردم ایران کشور آمریکا را خیرخواه خود تلقی می‌کردند. اما این روند از شصت سال پیش تغییر کرد. کودتای آمریکا و انگلیس در سال 1953 و ساقط کردن دولت مردمی مصدق، حمایت از تجاوز صدام به خاک ایران در سال 1980، ساقط کردن هواپیمای مسافری ایران و کشته شدن 290 غیرنظامی، حمایت از بکارگیری سلاح شیمیایی توسط صدام علیه ایران و کشنده ترین تحریم‌های اقتصادی از جمله موارد لیست بلند خاطرات تلخ ایرانی‌ها از آمریکاست.

بعد از انقلاب اسلامی 1979 در ایران، بنیان سیاست خارجی ایران بر اساس اصل "نه شرقی، نه غربی" تعریف شد تا ایران استقلال خود در روابط با قدرتهای خارجی را حفظ کند. با این وجود سیاست‌های خصمانه آمریکا و بی‌اعتمادی کامل به آمریکا، موجب چرخش سیاست خارجی ایران به سمت شرق شده است. اخیرا رهبر عالی ایران مذاکرات هسته ای با آمریکا را اشتباه خواند. آقای

ولایتی مشاور سیاست خارجی ایشان ترامپ را "غیرقابل اعتماد" و پوتین رئیس جمهور روسیه را "شجاع و منطقی" دانست.

چنین وضعیتی بی دلیل نیست. چون آمریکا درحالی 45 پایگاه وسیع با حدود 130 هزار سرباز اطراف مرزهای ایران دارد که سیاست تغییر رژیم در ایران را در 40 سال گذشته در دستور کار داشته، با نقش و جایگاه منطقه ای ایران مبارزه کرده، با اعمال سیاست تحریم در حقیقت رفاه و توسعه اقتصادی ایران را نشانه گرفته و با تمام ظرفیت با جایگاه و نقش منطقه ای ایران مبارزه کرده است.

در حالیکه روسیه و چین و هند هیچکدام حضور نظامی خصمانه‌ای در مرزهای ایران ندارند، در روابط دوجانبه و منطقه ای به جمهوری اسلامی بعنوان یک شریک سیاسی-امنیتی-اقتصادی نگاه کرده، ایران را در مبارزه با تروریست همکاری قدرتمند می‌دانند، با سیاست تغییر رژیم آمریکا مخالف و نقش مشروع و طبیعی ایران در منطقه را پذیرفته و همکاری می‌کنند.

روابط ایران با هند و چین، دو قدرت بلوک شرق، ریشه تاریخی بر اساس دوستی و احترام متقابل دارد. علاوه بر آن قدرت‌های بلوک شرق توانسته اند هم با ایران و هم با دشمنان منطقه ای ایران بویژه اسرائیل و عربستان و امارات روابطی متعادل و نرمالی داشته باشند درحالیکه آمریکا بطور کامل در زمین دشمنان منطقه ای ایران بازی می‌کند.

برجام شرایطی بوجود آورد که می‌توانست تحولی در روابط منفی چهل سال گذشته ایران و غرب بوجود آورد. زیرا اولین باری بود که ایران و آمریکا مستقیماً در سطح عالی راجع به یکی از موارد اختلافی مذاکره و توافق کردند. درطول سه سال گذشته برجام توسط ایران بطور کامل اجراء شده و بعنوان جامعترین سند تاریخ عدم اشاعه سلاح‌های هسته ای شناخته شد. رهبر عالی ایران هم اظهار نمود که اگر آمریکا به تعهداتش در مورد برجام عمل کند، این می‌تواند فتح بابی برای ادامه گفتگوها در مورد سایر مسایل باشد.

منتهی ترامپ رییس جمهور آمریکا به توصیه نتانیاهو و فشار عربستان، یکجانبه از توافق خارج و قطعنامه سازمان ملل و آژانس بین المللی انرژی هسته ای را زیر پا گذاشت، تحریم‌های فرامرزی را اعاده کرد و بدین ترتیب مهر تاییدی بر بی اعتمادی‌های چهل ساله ایران گذاشت و شانس گفتگو و همکاری در مورد مسائل منطقه ای را از بین برد.

در روند پیش رو نقش دو عامل در آینده روابط ایران با قدرتهای بلوک شرق و غرب تاثیرگذار خواهد بود.

اول اینکه با وجودی که روسیه و چین و اروپا با عزمی راسخ بدنبال اجرای برجام هستند اما آسیب پذیری اروپا از تحریم‌های فرامرزی آمریکا به مراتب بیشتر از قدرتهای بلوک شرق است. بنظر می‌رسد قدرتهای بلوک شرق به تعهدات برجامی خود بیشتر عمل نمایند و از خلاء موجودی که ترامپ در روابط غرب با ایران بوجود آورده، استفاده و ایران را بیش از پیش متحد خود سازند. در عین حال، تهران به عملکرد اروپا چشم دوخته که آیا اروپا خواهد توانست استقلال خود در اجرای برجام منهای آمریکا را به اثبات رسانده و حداقل روابط بخشی از بلوک غرب با ایران را حفظ و مدیریت کند یا خیر.

دوم اینکه آیا تهران و واشنگتن در دوره ترامپ گفتگوی مستقیم را آغاز خواهند کرد یا خیر؟ ترامپ اظهار نموده که هدف وی از تخریب برجام و افزایش فشارها و تحریم‌ها، دستیابی به یک معامله بزرگتر با ایران است. او گفته که ایران با وی تماس و گفتگو خواهد کرد. واعظی رییس دفتر رئیس جمهور ایران گفته که ترامپ هشت بار برای گفتگو با روحانی تماس گرفته است. در هر صورت رهبر عالی ایران که تصمیم گیرنده نهایی سیاست خارجی ایران است، اخیراً تصریح کرد که ایران در هیچ سطحی با آمریکا مذاکره نخواهد کرد.

درعین حال 30 سال تجربه من از کار در سیستم حکومتی ایران بعد از انقلاب، نشان می‌دهد که سیاست آمریکا مبنی بر توهین و تحریم و تحقیر ایران، نتیجه معکوس داده و موجب سخت‌تر شدن مواضع ایران و نفی هرگونه مذاکره با آمریکا خواهد شد. در حالیکه روابط ایران با بلوک شرق مستمراً تقویت و با بلوک غرب تضعیف می‌شود، ترامپ و برجام نقش مهمی در آینده روابط ایران با دو

بلوک قدرت شرق و غرب ایفاء خواهند کرد.

مسیر فعلی سیاستهای ترامپ موجب کاهش قدرت رهبری آمریکا در سطح جهان خواهد شد. تحریمهای آمریکا علیه روسیه، ایران و ترکیه موجب تقویت اتحاد این سه کشور خواهد شد و حتی ایران روابط خود را با سایر قدرتهای جهانی همچون هند و چین توسعه خواهد داد که مجموعه این روند می تواند به سلطه شش دهه آمریکا در خاورمیانه پایان دهد.

انتهای پیام/.